

СТИЛІЗАЦІЯ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ: ВІД АКАДЕМІЗМУ ДО ХУДОЖНІХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ

Ложкіна Д.Р., студ. гр. ОМ-509

Науковий керівник – Копилова Н.О., канд. культ., ст. викладач (кафедра Образотворчого мистецтва, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Статтю присвячено розгляду проблематики стилізації в образотворчому мистецтві, головним чином в живописі. Визначено поняття стилізації, вивчено її методи у роботі над створенням портрета, натюрморту, пейзажної композиції. Розглянуто кілька прикладів робіт художників авангарду, які зверталися до прийомів стилізації в живописі.

Актуальність. На сучасному етапі розвитку художньої діяльності дуже важливо розумітися на стилях для того, щоб адаптуватися до сучасних течій мистецтва та бути затребуваним спеціалістом у мистецькій сфері. Зміна мистецької парадигми останніх десятиліть відкриває великий спектр можливостей для творчих експериментів. Прийоми художньої стилізації здатні розширити та урізноманітнити художню методику митця. При цьому наявність у художника впевненої академічної бази все ще залишається показником якості його робіт і складає фундамент майбутніх новаторських експериментів.

Академізм є потужною базою, яка дозволяє грамотно будувати композицію твору, вміло створювати художні образи, майстерно поєднувати різні стилі, отримуючи новий цікавий результат творчого процесу. Володіння принципами академізму розширює можливості художника у створенні витворів сучасного мистецтва. Пошуки нових форм та композиційних рішень, робота з кольором, що миттєво привертають до себе увагу, – все це допомагає митцю знайти новий образ, створити нову історію на полотні. За наявністю хорошої академічної бази художник може продовжити експериментувати зі стилізацією. Академізм та класична манера – це про чітку роботу на всіх етапах створення, починаючи від рисунка, кольору тощо і закінчуючи деталізацією. Стилiзація в першу чергу стосується роботи з формою, лінією, потім – з кольором.

Стилiзація – це «продумане, навмисне перетворення реальних форм відповідно до певного стилю, згідно нового художнього контексту, прийом, часто вживаний у літературі, образотворчому та інших видах мистецтв» [1]. В образотворчому мистецтві даний прийом дає можливість надати предмету або фігурі спрощені форми. «Стилiзація робить об'єкт мистецтва зрозумілим і наразі широко використовується також в дизайні інтер'єрів» [2]. При цьому вважати творчість саме в цьому напрямі легшою за роботу академічного рівня є помилковим переконанням. Адже без знань анатомії, законів композиції важко вміло створити образ, який буде використаний чи то в декоративній роботі, чи в мультиплікаційній діяльності тощо. Щоб стилiзація і декоративність твору мистецтва не виглядали недоречними та позбавленими естетичного смаку, художнику потрібно мати гарну базу прикладів, бути обізнаним у мистецьких стилях. Сьогодні ми не можемо створити щось абсолютно нове, але маємо змогу майстерно поєднувати стилі і створювати арт-об'єкти, наділені індивідуальним почерком митця. Проблематика стилiзації, її прийомів, засобів та меж наразі активно розглядається у роботах сучасних вітчизняних дослідників, серед яких О. Бражнік, В. Зайцева, О. Красовська, М. Симонова, А. Шарига та інші. Основна мета стилiзації – перетворити реалістичне зображення у виразний і емоційний художній об'єкт шляхом відображення його суті. Важливо проаналізувати форму, сконцентруватися на головних деталях зображення, відкидаючи всі зайві елементи. Тому художнику потрібно розвивати мислення та практикуватися спочатку на легких зображеннях: спробувати зобразити один об'єкт у різних стилях, уявити, як би це зробили митці тієї чи іншої доби. Власні творчі пошуки передбачають вивчення творчості митців попередніх поколінь, проте ця робота не повинна перетворюватися на пряме запозичення та будь-які форми плагіату.

Розглянемо певні прийоми стилізації на прикладі таких жанрів живопису, як портрет, натюрморт і пейзаж. Щодо зображення людини, стилізація може відбуватися кількома способами. Наприклад, це збільшення росту людини чи подовження кінцівок, чим нерідко користуються модельєри для створення своїх ескізів. Але важливо дотримуватися людської анатомії, інакше це буде виглядати надто карикатурно та одразу буде помітне. Якщо художник працює в анімаційній студії, важливими будуть знання також анатомії тварин. Це відкриє ще більше можливостей в розвитку саме в цьому напрямі.

Стилізація – це шлях до декоративного живопису, до неї активно зверталися у пошуку новаторських ідей митці авангарду, зокрема Робер Делоне, Олександра Екстер, Казимир Малевич (рис. 1), Анрі Матісс, Пабло Пікассо (рис. 2) та інші.

Рис. 1. К. Малевич «Селянин у полі», 1928 р.

Рис. 2. П. Пікассо «Портрет Дори Маар», 1937 р.

Потрібно зазначити, що художня стилізація не є винаходом митців ХХ століття. Стилізацію форм людського тіла можна побачити ще на давньоєгипетських розписах та старовинних християнських іконах. На них людей зображено з витягнутими силуетами з навмисним порушенням природних пропорцій. У сучасності стилізація стала використовуватися у багатьох різновидах візуального мистецтва, в анімації та мультиплікації (рис. 3). Можна помітити гіперболізацію емоцій, яка притаманна мультиплікації. Складність

Рис. 3. «Таємниця Коко» – концепт арт

полягає в тому, що художнику-мультиплікатору потрібно так змінити форму, щоб це здавалося приємним людському оку. Без дотримання принципів анатомії неможливо

створити якісну роботу. Стилізація також широко використовується в ілюстрації книг (казки, оповідання, романи тощо). Якщо йдеться про казку і на ілюстрації зображено тварин, то головним завданням є зробити їх впізнаваними. У роботі над декоративним натюрмортом слід починати з малих об'єктів: зображення листя, квітки, невеликих предметів. Художник вивчає мову декоративного живопису, прийоми та способи зображення стилізації. Потім можна поєднувати предмети в композицію натюрморту й намагатися за допомогою прийомів стилізації зобразити кілька варіантів постановки. Такі заняття допоможуть художнику вивчати методи стилізації, декоративно узагальнювати форму, а також вирішувати художній образ в естетично гармонійному ключі.

Натюрморт об'єднує кілька предметів в єдину цілісну композицію. Художник зосереджує свою увагу на структурі об'єктів, їхньому співвідношенні та взаємодії фактур і кольорів їхніх поверхонь. У стилізованому натюрморті важливо виділити головний об'єкт, навколо якого розташовують інші. Об'єкти під час зображення спрощуються, трансформуються в силуети та символи. Також можна застосувати протилежний прийом: наповнити композицію натюрморту декоративними деталями. За подібним принципом відбувається стилізація рослин в натюрморті (рис. 4): їхні форми спрощуються, набувають гострих кутів або навпаки дуже плавних ліній, а також яскравим кольорів.

Жанр пейзажу в образотворчому мистецтві представлений у великій кількості художніх стилів та напрямів. Стилізація може відбуватися багатьма способами. Перш за все художник може змінювати колір природних об'єктів, гіперболізувати його, зробити яскравішим, а також експериментувати з формою. Можна спрощувати простір та форми, зробити їх більш гострими або навпаки округлювати, відмовитися від перспективи у її класичному розумінні, як це зробили колись митці авангарду. Доведено, що колорит грає значну роль в передачі художнього задуму, за допомогою кольорів художник може повністю змінити сприйняття глядача, як це робили, наприклад, відомі представники постімпресіонізму (рис. 5) та фовізму.

Рис. 4. В. Ван Гог «Соняшники», 1888 р.

Рис. 5. Поль Сезанн «Бухта в Естаку», 1885 р.

Висновки. Стилізація в мистецтві відкриває нові можливості для творчих експериментів й пошуку власного стилю, який поєднує в собі традиції і сучасність, принципи академічного мистецтва та інновації. Слід пам'ятати про важливість опанування спеціалістом академічної бази при навчанні, що забезпечить фундамент для подальших новаторських пошуків. Гармонійне поєднання засвоєних знань, вмінь та навичок із креативними художніми рішеннями дозволить художнику зайняти своє місце на сучасному ринку мистецтва.

Література:

1. Зайцева В. І. Художня стилізація як основний виражальний засіб в різних жанрах образотворчого мистецтва. *Вісник Нац. ак. керівн. кадр. культ. і мист.* 2021. № 2. С. 165-169.
2. Шарига А. О. Формування вмінь студентів закладів вищої освіти стилізувати портретне зображення. *Мат-ли II наук.-практ. конф. 4-5 грудня 2020р.* Запоріжжя. С. 130-133.